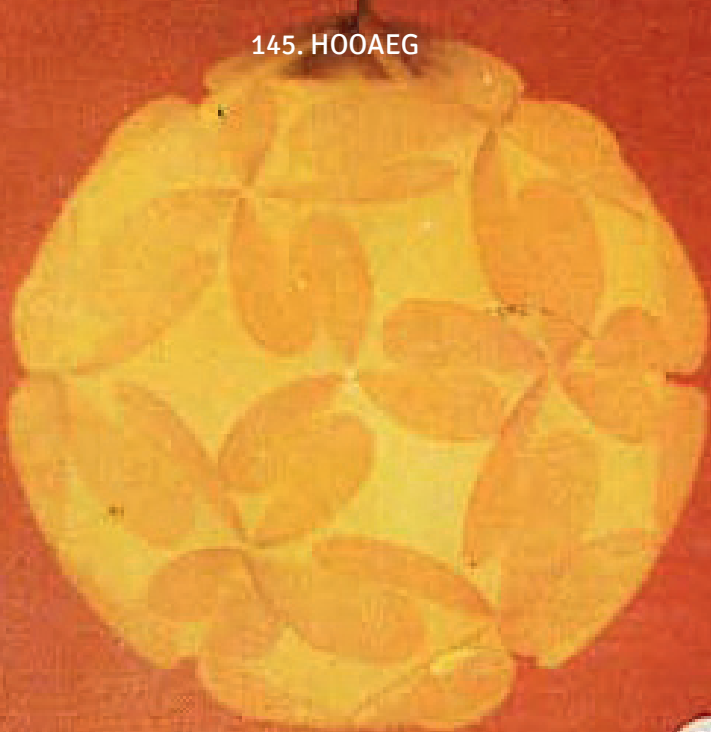

Estoplast

145. HOOAEG

ANDRA TEEDE

ESTOPLAST

NÄIDEND VALGUSE TEGEMISEST ILMA VAHEAJATA

LAVASTAJA SANDER PUKK

KUNSTNIK ANNIKA LINDEMANN

VALGUSKUJUNDAJA PRIIDU ADLAS (VABA LAVA)

VIDEOKUNSTNIK TERINA TIKKA (ENDLA TEATER)

OSADES:

ARUM, JAANIKA

BARABANŠTŠIKOVA, MARIKA

DVINJANINOV, MARKUS

JAANOVITS, MARGUS

JÄÄGER, MERLE

KUNTSEL, KAROL

LAURIMAA, PIRET

MÄHAR, ANDRES

PORKANEN, VEIKO

SALDRE, KÜLLIKI

TOMMINGAS, AIVAR

ERITÄNUD Kristi Metusala, Lilian Linnaks, Kai Lobjakas,
Holger Rajavee, Eero Epner, Laura Mets, Merle Karusoo,
Linda Vaher ning eriti suur tänu Arnold Oravale ja
kõigile teistele Estoplasti endistele töötajatele.

ESIETENDUS 29.11 2014 SADAMATEATRIS

ETENDUSE JUHT MAREK MARKUS KROON

ANDRA TEEDE

Sündinud 23. sept 1988 Tallinnas.

Lõpetanud 2014.aastal Eesti Teatri-ja Muusika-akadeemia Lavakunstikooli dramaturgi erialal Kirjutanud luulet, kriitikat, näidendeid, libretosid, laulutekste. Alates 2014.aasta sügisest ETV seriaali „Õnne 13“ stsenaarist.

Näidend „Estoplast“ võitis 2013.aastal Eesti Teatri Agentuuri korraldatud näidendivõitlusel kolmanda koha.

Ilmunud raamatud:

“Takso Tallinna taevas”, 2006, kirjastus Verb

“Saage üle”, 2007, kirjastus Tänapäev

“Atlas”, 2009, kirjastus Jumalikud Ilmutused

“Käigud”, 2011, kirjastus Jumalikud Ilmutused

“Ühe jalaga põhjas”, 2013, kirjastus Kite

ESTOPLASTI LAMBID JA INIMESED

Ma mäletan väga hästi neid asju, mille keskel üles kasvasin. Need seksioonid. Kuuekümnendate diivanid mõne sugulase tehtud rüükatetega. Nõud, millest mõned üksikud olid jäänud vanast taluajast, neid hoiti sahtlis pehme riide sees koos lastele kingitud hõbelusikatega, ja ülejäänud meie suure kodumaa erinevate tehaste toodang.

Tarbeklaasi morsikann, mille lauale panemine tähendas, et on sünnipäev või jõulud. Salvo kelk, mille peale pandi pakasega baikatekk, teki peale lapsed, ja siis isa vedas meid kuskile Õismäe teise otsa.

Võib-olla poodi, kus müüdi väga väheseid asju, ja neid, mis müüdi, need olid kõigil olemas. Meil oli vitriinkapp täis tšehhi kristallnõusid, meil oli köögis Snaige külmkapp, laes rippusid Estoplasti kuplid, me elasime mikrorajooni paneelmajas ja sõitsime Moskvitsiga.

Me olime nagu kõik teised. Me tulime samast kohast, kust kõik teised. Naljakas, eks, kuidas just asjad on need, mis seda kadunud maailma minu jaoks sümboliseerivad. Tegelikult ma elan ikka veel paneelmajas, aga kui mulle satub koju mõni nendest vanadest asjadest, vaatan seda nagu rariteeti või tulnukat. Selles mõttes naljakas, et omas ajas olid need asjad ka rariteedid, lihtsalt teistpidi. Vanad asjad tekitavad väga palju emotsioone, esememälu on minu jaoks nagu lõhnamälu. Näen mingit kuju või selle varju ja tuleb meelde, kuidas vanavanaema istus oma tugitoolis toanurgas oma Estoplasti põrandalambi all, mille kõrvale ta kogus ajalehti vanapaberiks. Tol ajal tehti nii. Tol ajal olid sellised inimesed, sellised kombad, sellised lambid.

Estoplasti tehas tuli minu juurde läbi suure juhuse. Ei olnud mingi ettemääratus, et ma just selle tehasega tegelema hakkasin, kuigi tehas oli võimas. Estoplast oli Nõukogude Liidu üks tublimaid tehaseid, meie, eestlased, võime selle üle uhked olla, aga eks me oleme nagnii alati hästi tublid olnud. Estoplastis tehti korralikke lampe ja seal töötasid toredad, tublid, erilised inimesed. Lambid olid ilusad, aga inimesed olid veel ilusamad ja just nende inimeste tõttu on see näidend olemas.

ПОЛУЧИТЕ
ТРЕБУЙТЕ ИЗДЕЛИЯ С
ВОДА «ЕСТОПЛАСТ»!

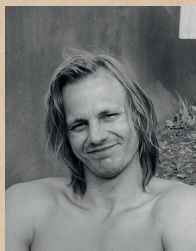
„Estoplast“ on dokumentaalnäidend. Mulle meeldib kunst, mis mängib eluga, mulle meeldib sellel piiril mängida, ma teen seda ka oma luuletustes ja oma teletöös. Mulle meeldib, et Estoplasti endised töötajad võtsid mu nii lahkesti vastu ja olid nõus jagama oma lugusid. Kusjuures tavaliselt ütlesid nad esiteks, et neil ei ole midagi öelda, et nende elu on olnud igav ja tavaline, elu nagu elu ikka. Sellest hoolimata lubasid nad mu ikkagi enda kodudesse, pakkusid kohvi ja avasid need laekad, kuhu mahutatakse aastakümnete kaupa argipäeva. Kus hoitakse mälestusi ja hoitakse meeles tööd tehases. Samade inimestega koos. Iga päev. Selles asi ongi, et siin ei ole midagi tavalist, siin on poeesiat ja nukrust, pettasaamist ja kokkuhoidmist, siit on tulnud perekondi ja sõprus-suhteid. Siin on kõik need elud ja iga elu on omamoodi eriline.

Nendest inimestest minu näidend „Estoplast“ räägibki. See näidend ei räägi lampidest, kuigi ka lambid on olulised, see räägib ellujääjatest. Inimestest ühe okupeeritud riigi industrialiseeritud pealinnas, kus ei ole palju võimalusi, kus ei ole vabadust, kust ei ole pääsemist, aga milles ometi elati ära oma elude kõige ilusamad aastad. Ma tahan väga tänada endisi Estoplasti tehase töötajaid selle eest, et nad on nii toredad, lahked ja koostööaltid. Et nad hoiavad kokku ja käivad koos, kuigi tehas on ammu kinni.

„Estoplasti“ ei ole mõtet vaadata nagu ülestunnistust või ülerääkimist, vaid kui tunnet. Kõik need pildid on mõnest jutust, mõnest juhtumist, mis päriselt aset leidis, aga ma kirjutasin palju juurde ka. Seal on teisi inimesi ka, see on üldistus, mis kasvas faktidest. Täpselt nagu mälestused tulevad kujudest ja lõhnadest ning pärast on väga raske öelda, kas sa mäletad seda ühte korda, kui keegi lambi all istus või on selles ühes korras koos kakskümmend aastat istumist. Peaasi, et mõjub ja meenub.

Andra Teede

SANDER PUKK

Sündinud 2.dets 1984 Kuressaares

2008 lõpetanud Eesti Põllumajandusülikooli
keskkonnakaitse (maastikuarhitektuuri) erialal

2012 lõpetanud Eesti Muusika-ja Teatriakadeemia
lavastaja erialal

Õpib Balti Filmi-ja Meedikakooli magistrantuuris

Senised lavastused:

2011 Simon, „Biloxi blues“, Tallinna Linnateater
koostöös Lavakunstikooliga

2012 Walsh, „Uus elektriline tantsusaal“,
Eesti Draamateater

2012 Pretchett, „Õed nõiduses“, Ugala

2013 Ravenhill, „Bassein (vett ei ole)“, Ugala

2014 Kelly, „Armastus ja raha“, Tallinna Linnateater

2014 Godber, „(T)öö kuubis“, Club Factory

ESTOPLASTI LUGU

Plastmasstoodete tehas Estoplast sündis ametlikult 1. mail 1959. aastal. Uue nime all olid ühinenud elektrivalgustusarmatuuride tehas Elektrometall, bakeliitoodete vabrik Presto ja mitmed pisemad artellid. Uuele tehasele määrati kolm põhitoodangu liiki: elektriinstallatsiooni-tooted, valgustid ning plastmassist sanitaartehtnilised tooted ja ehitusmaterjalid. Eestis polnud väljaõppinud valgustidisainereid, ametioskused tuli kõigil ise katse ja eksituse meetodil omandada. Õige pea hakati tootma moodsaid valgeid valgusteid, mis sobisid suurepäraselt kõige erinevatesse kohtadesse – kodudest kohvikuteni.

Tehase tehnilised võimalused avardusid 1976. aastal, kui võeti kasutusele uus lambijalgade valmistamise tehnoloogia. Täismetallist detailide asemel, kus kümnekilosest toorikust jäi pärast töötlemist alles kuuekilone lambijalg, hakati kasutama plastmasspulbri ja peenestatud malmlaastude segust pressitud detaile. Estoplasti esimestel aastatel valmistati lambikupleid paberist, mis asendus peagi polüetüleeniga. Lambikuplite kujunduses varieerusid eri suurusega kerad ja poolkerad, domineerisid puhtad erksad värvitoonid.

Materjalidest kasutati valdavalt Estoplasti nimele kohaselt ja vääriliselt plastmassi ehk orgaanilist klaasi, mida kombineeriti metallist ja puidust detailidega. 1963. aastal hakati tegema laua-, öö-, seina-, lae- ja põrandalampe, mille kuplid polnud enam klaasist, vaid lehtplastmassist. Samal aastal hakati tootma kuivtoiduainete karpe ja soolavakkasid.

Eriti populaarseks kujunes laualamp, mis oli vana laterna kujuga ja Vana Toomase kujutisega. Nõutud olid ka kokteilikõrred. 1972. aastal toodeti Estoplastis ka viit mänguasja: «Lillemosaik», «5 nuppu ritta», konstruktoreid «Topi» ja «Lülidekomplekt» ning liivavorme.

ВОДА «ЭСТОПЛАСТ»!

1978. aastal kirjutati, et vaevalt on Eestimaal kodu, kus ei ole Estoplasti valgusteid, ning et tehases on tootmises 74 lae-, 30 seina-, 30 laualampi ja 20 pörandalampide erinevat modifikatsiooni. Neile lisaks veel spetsiaalvalgustid ja viit tüüpi lülitid.

Estoplasti nimi sai juba 1960. aastate algul tuntuks ka välismaal. Esimene välisriik, kuhu tehase lüliteid saadeti, oli Kuuba. 1979. aasta oktoobrist sai ettevõtte uueks nimeks Tallinna Katsetehas Estoplast.

Estoplast kogus kuulsust ning seda hakkasid külastama kõrged partei- ja riigitegelased. Valgusteid tehti isegi Kremli tellimusel. Kuid ka julgeolekustruktuurid ei maganud ning selle süsteemi valvas silm jälgis kõike, mis riigis toimus. Näiteks 1967. aasta augustis tutvustas Riikliku Julgeoleku Komitee esindaja tehase Estoplast juhtkonnale Ukrainas tehtud fotot, millel ühe valgusti konstruktsioonidetailid moodustasid metasel laerosetil haakristi kujutise. Õnneks lahenes asi ainult seletuskirja kirjutamisega.

Konfliktid tehase kunstnike ja Moskva ametnike vahel olid paratamatud, sest igapäevatoos pörkusid põhjamaade ilumeel ja bütsantslik kulda-karda armastav disain. See tekitas suuri pingeid. Piltlikult öeldes – kui meie kunstnikud saatsid Moskvasse kinnitamiseks näiteks valge minimalistlikkust rõhutava lambikupli, siis metropolis soovitati sinna lisada säravaid kuldkiiri.

Estoplast oli aastaid eesrindlaste seas. Täideti plaani, saadi preemiaid ning uuendati toodangut. Rahul olid tehase töötajad, müüjad ja tarbijad. 1980. aastate keskel aga muutus olukord kardinaalselt. 1984. aastal tekkisid Estoplastil raskused valmistoodangu turustamisega. Peamine häda tulenes kaubasaajate rohkusest ja laialipilutatusest. Neid oli üle kogu Nõukogude Liidu ning mõned partiid tuli polaaraladele toimetada isegi jäälõhkujatega.

ESTOPLAST

Vabariigi ministrite nõukogu tegi üleliidulisele ministeeriumile ettepaneku anda tehas üle Eesti NSV kohaliku tööstuse ministeeriumi alluvusse, kuid see lükati tagasi.

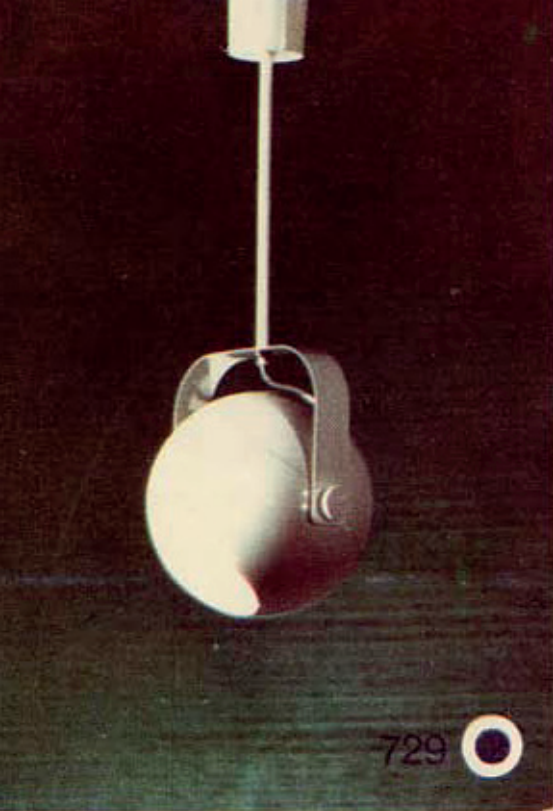
Estoplasti direktori kohale asus 1986. aastal eksperimentaalsuusavabriku Dünamo endine direktor Ülo Nugis: «Esimesed kuud kasutasin seda nn kupja meetodit, kuid siis teatasin ministeeriumile, et nende meetoditega seda ettevõtet enam ei juhita. Ütlesin, et Nõukogude Liidus töötatakse välja sotsialistliku tootmisettevõtte ja töökollektiivide seadust ning nende kriteeriumide järgi ma arvan, et me peame teiega lahku minema. Mind kutsuti personaalselt välja üleliidulise ministeeriumi kolleegiumile. Siis öeldi, mis must arvati. Paari päeva pärast oli peavalitsuse uus juhataja siin, kaasas ministri käskkiri Nugise vabastamise kohta. Lisaks veel ettepanek kohalikele parteiorganisatsioonile, et tõrges direktor parteist välja visataks. Aasta oli 1987, enne Hirvepargi miitingut. Sellel ajal oli KGB veel täiesti jalul.»

Varsti hakkasid Estoplasti vastu huvi tundma ministeeriumi kontrollid, kuid Ülo Nugis jäi tehasetöötajate toel edasi direktori toolile ja Estoplast toodi vabariiklikku alluvusse.

1992. aastast alates töötas tehas ainult kolm päeva nädalas. Tööd jäi üha vähemaks ning Estoplast hakkas soomlastele valgusteid kokku panema. Rõõmu tõi samal aastal saadud tellimus piiritulpade valgustite valmistamiseks.

1993. aastal õnnestus suurematesse ruumidesse sisustada tehase muuseum. Kuid õnn oli üürrike, sest erastamise segastel aegadel hävis muuseum koos kahe suure saalitäie Estoplasti näidistoodete kollektsioonidega. Estoplast pankrotistus 2013. aastal.

Allikas: Margus Kruut, „Estoplasti kadunud valgust meenutades“, Postimees, 2011

SUVENIIR PEALINNAST – LAUALAMP

Uusi tooteid saab vabariigi juubeli eel valmis igas Tallinna ettevõttes. Tehases Estoplast lõpetati töö polüetüleenist suveniirlauaampide näidiste kallal. Lambid teeb huvitavaks see, et neil on vanaaegne laterna kuju, peale aga joonistatud Tallinna vaated.

Õhtuleht, 19.juunil 1965

Tehase „Estoplast“ valgustite pakkekastiks on valitud kastitüüp nr IV, mille arvutuslikeks mõõtmeteks on 300 x 60 mm ja 290 x 510 mm. I-VII tüüpi kastide otsalaudade paksus peab olema 1.2-1,5 korda suurem küljelaudade paksusest. Kasti laudade laius I-IV tüüpi kastide juures on vähemalt 70 mm. Kasti lauad peavad olema kinnitatud mõlemast otsast kahe naelaga. Kastide kokkulöömiseks kasutatakse naelu vastavalt GOST-ile 4034-48.

Üheaegselt kasti kokkulöömisega vooderdatakse tema siseküljed bituumenpaberiga (GOST 515-56) või pärgamentpaberiga (GOST 2697-51).

Eksporttoodangu valmistamisest tehases „Estoplast“, Tallinn, 1964

Teatrijuht Toomas Peterson
Draamajuht Tiit Palu
Lavastusala juhataja Rait Randoja
Pealavameister Rello Lääts
Lavameistrid Veljo Rütli, Aare Kiho
Dekoratsiooniala Aarne Hansalu, Marika Raudam, Ain Austa,
 Innari Toome, Andres Lindok, Terje Kiho, Leenamari Pirn,
 Katrin Nigumann, Sirje Kolpakova, Aleksandr Karzubov, Indrek Ots,
 Eino Reinapu, Mart Raja, Arvo Lipping, Tarvo Vassil
Jumestus ja soengud Anne-Ly Soo, Madli Uibukant,
 Maarja Lõbu, Rutt Laikask, Janika Kolju
Kostüümiala Ivika Jõesaar, Liisi Ess, Ruth Rehme-Rähni,
 Külli Kukk, Edith Ütt, Ivi Vels, Heli Kruuse, Natalja Malinen,
 Luule Luht, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Riin Palumets, Irina Medvedeva,
 Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Elli Nöps,
 Anneli Vassar, Marit Reinmets, Natalja Malinen, Juta Reben,
 Mati Laas, Malle Värno, Henn Laidvee
Riietusala Piret Univer, Anu Kõiv, Raina Varep
Rekvisiidiala Liina Martoja, Kaie Uustal, Ave Liivamägi,
 Angelika Aun, Riin Tammiste
Valgustusala Andres Sarv, Jaanus Moor,
 Madis Fuchs, Tõnis Järs
Heli- ja videoala Toivo Tenno, Indrek Asukül, Andreas Kangur
Kavalehe koostas Sven Karja
Kavalehe kujundas Andra Seepter
Fotod Veiko Tübin jt.

LAUAVALGUSTI

НАСТОЛЬНЫЙ СВЕТИЛЬНИК
TISCHLEUCHTE

lauavalgusti

Teatrihooajalt aitab
eesriide tõsta EMT

Viimseni lihvitud liikumine...

 kinema

ALTIA
— EESTI —
Eelistsaks heidekaks

Viikingi hingega konjak.

Nii siidise tekstuuri ja suurepärase puuviljase aroomini
jõuavad vaid need, kes on valmis avastama ja vallutama.

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA. ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.

Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 /
/ Sampo Pank 334408570002 /
Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Mart Avarmaad, Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni, Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

AS GIGA on Vanemuise Sümfooniaorkestri Kassitoome tasuta suvekontserdi peasponsor.

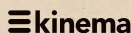
AASTA TOETAJA

AASTA TOETAJA

AASTA TOETAJA

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tartus

Ametlik hotellipartner Tallinnas

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

